

Sygn. akt I UZ 10/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek

SSA Jolanta Hawryszko (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania L. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 maja 2017 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 23 stycznia 2017 r., sygn. akt III AUa .../16,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie L. N. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o emeryturę postanowieniem z 23 stycznia 2017 r. oddalił wniosek L. N. o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku i odrzucił wniosek o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyjaśnił, że prawomocnym wyrokiem wydanym 21 grudnia 2016 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację L. N. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 20 października 2015 r. Ubezpieczony oraz jego pełnomocnik byli obecni na rozprawie 7 grudnia 2016 r., podczas której Sąd Apelacyjny wydał postanowienie o odroczeniu ogłoszenia wyroku w sprawie do 21

grudnia 2016 r. Pismo profesjonalnego pełnomocnika ubezpieczonego, w treści którego wnioskowano o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku Sądu z uzasadnieniem, wpłynęło do Sądu Apelacyjnego 18 stycznia 2016 r.; jako przyczynę uchybienia terminu pełnomocnik wskazała chorobę swoich dzieci. Podała, że od 20 grudnia 2016 r. do 6 stycznia 2017 r. nastąpiło znaczne pogorszenie stanu zdrowia starszego dziecka spowodowane infekcją. W związku z infekcją dziecka pełnomocnik przebywała z dzieckiem w szpitalu 21 grudnia 2016 r. (data ogłoszenia wyroku) oraz 28 grudnia 2016 r. (data upływu terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem). Przyczyna niezłożenia przez pełnomocnika wniosku o doręczenie wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem ustała 6 stycznia 2017 r., gdy lekarz prowadzący syna uznał stan za zadowalający. Sąd Apelacyjny rozważył sprawę na podstawie art. 168 k.p.c., który przewiduje, że sąd przywróci termin, jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy. Sąd Apelacyjny uznał, że w każdym przypadku przy ocenie braku winy, jako przesłanki przywrócenia terminu uchybionego przez stronę, należy uwzględniać wymaganie dołożenia należytej staranności przez osobę przejawiającą dbałość o swe własne życiowo ważne sprawy. Brak winy w uchybieniu terminowi powinien być oceniany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnej sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy. Przykładami braku winy jest choroba strony albo jej pełnomocnika, która uniemożliwia podjęcie działania nie tylko osobiście, ale i skorzystanie z pomocy innych osób, klęska żywiołowa, katastrofa, czy udzielenie stronie mylnej informacji przez pracownika sądu. Sąd Apelacyjny przywołał bardzo obszerne orzecznictwo. Wskazał, że w orzecznictwie przyjmuje się, że choroba profesjonalnego pełnomocnika nie zwalnia sama przez się z obowiązku należytej staranności, ponieważ ewentualność jej wystąpienia należy przewidzieć, a zatem należy podjąć właściwe działania organizacyjne zabezpieczające interesy klientów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 29 września 2011 r., IV CZ 52/11, Legalis nr 422305 i z 14 lutego 2013 r., II CZ 163/12, Legalis nr 720100). Choroba, jako przesłanka uprawdopodobnienia okoliczności uzasadniającej wniosek o przywrócenie terminu procesowego, wymaga jednoznacznych ustaleń, że wskazana jednostka chorobowa i dotyczące jej

leczenia zalecenia medyczne stanowiły niedającą się usunąć przeszkodę w zachowaniu uchybionego terminu. Nie każda choroba uzasadnia uwzględnienie wniosku o przywrócenie terminu prawa procesowego, ale jedynie taka, rozumiana jako nadzwyczajne wydarzenie, którego skutków nie można przewyżyć może usprawiedliwić niezachowanie terminu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2011 r., I UZ 169/10, Legalis nr 1073389).

W ocenie Sądu Apelacyjnego przedstawione w sprawie okoliczności nie były niezależne od pełnomocnika, zatem choroba dziecka pełnomocnika nie stanowi okoliczności usprawiedliwiającej niezachowanie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Sąd Apelacyjny wskazał, że ewentualność wystąpienia infekcji u dziecka w okresie jesienno-zimowym pełnomocnik winna przewidzieć i zabezpieczyć na wypadek choroby interesy swoich klientów. Poza tym nic nie stało na przeszkodzie by wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku pełnomocnik złożyła w dniach 22-24 grudnia 2016 r., bądź 27 grudnia 2016 r. Jeżeli zatem nawet we wskazane dni profesjonalny pełnomocnik nie mógł osobiście złożyć wniosku o sporządzenie uzasadnienia, to jako profesjonalista powinien zadbać o wykonanie tej prostej czynności przez inne osoby, choćby przez pełnomocnika substytucyjnego. Skoro pełnomocnik ubezpieczonego nie uprawdopodobniła, że niedokonanie czynności procesowej w terminie nastąpiło bez jej winy, to złożony wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem, podlegał oddaleniu jako bezzasadny. Konsekwencją powyższego było odrzucenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, bowiem stosownie do treści art. 328 § 1 k.p.c. uzasadnienie wyroku sporządza się pisemnie na wniosek strony o doręczenie wyroku z uzasadnieniem zgłoszony w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia sentencji. Wniosek spóźniony sąd odrzuca na posiedzeniu niejawnym. Jak wskazano powyżej, termin do złożenia wniosku upłynął w dniu 28 grudnia 2016 r.

Pełnomocnik ubezpieczonego w imieniu ubezpieczonego złożyła zażalenie, w którym wniosła o uchylenie postanowienia w części oddalającej wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu,

bądź o zmianę postanowienia. Postawiła zarzut naruszenia art. 387 § 1 k.p.c. w związku z art. 168 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że odwołujący z własnej winy uchybił terminowi do złożenia wniosku o doręczenie wyroku Sądu Apelacyjnego z 21 grudnia 2016 r. z uzasadnieniem oraz przyjęcie, że pełnomocnik odwołującego nie uprawdopodobniła, że niezłożenie wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem nastąpiło bez jej winy. Uzasadniała, że trudno wymagać od profesjonalnego pełnomocnika, aby przewidywał wszystkie możliwe sytuacje życiowe i zabezpieczał z odpowiednim wyprzedzeniem interesy swoich klientów przed wszystkimi nadzwyczajnymi zdarzeniami. Szczegółowo opisała rodzaj i przebieg schorzenia i podała, że od 20 grudnia 2016 r. do 6 stycznia 2017 r. nastąpiło znaczne pogorszenia stanu zdrowia dziecka spowodowane infekcją. Wyjaśniła, że sytuacja była na tyle trudna, że nie można było od niej oczekiwać, że będzie w stanie koncentrować się na sprawach zawodowych i będzie miała świadomość konieczności znalezienia pełnomocnika substytucyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest nieusprawiedliwione, ponieważ w sprawie nie doszło do naruszenia art. 387 § 1 k.p.c. w zw. z art. 168 § 1 k.p.c. Instytucja przywrócenia terminu ze swej istoty wymaga wartościowania konkretnych sytuacji faktycznych. Oznacza to, że z punktu widzenia niedającej się przewyciężyć przeszkody, a przede wszystkim takiej, która ma mieć przebieg nagły i nieprzewidywalny, można stwierdzić, że strona należycie zadbała o swoje interesy. Czynniki zawinienia należy zatem rozpatrywać w odniesieniu do przeszkody uniemożliwiającej dokonanie czynności procesowej w terminie, nie zaś w odniesieniu do okresu przewidzianego do wniesienia zażalenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zwleknięcie z dokonaniem czynności procesowej do ostatniego dnia terminu nie powinno być traktowane jako zawinione działanie strony, jeżeli więc zdarzenia uniemożliwiające dokonanie tej czynności (np. choroba strony lub jej pełnomocnika) nastąpiły dopiero w ostatnim dniu - niedokonanie czynności w terminie jest niezawinione (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r., II CZ 146/12). Jeżeli istotna przeszkoda w dokonaniu czynności procesowej

powstaje w ostatnim dniu biegu terminu do jej dokonania, to uzasadnia ocenę, że uchybienie terminu nastąpiło bez winy strony (wyrok Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2004 r., V CSK 587/03). Brak winy w uchybieniu terminu powinien być oceniany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnej sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2004 r., I CZ 142/04). Z drugiej strony w orzecznictwie akcentuje się szczególną rolę jaką w postępowaniu sądowym zajmuje profesjonalny pełnomocnik. Przyjmuje się, że profesjonalny pełnomocnik, planując dokonanie czynności procesowej (np. wniesienie środka zaskarżenia), musi uwzględnić, kierując się zwykłym doświadczeniem życiowym, że w okresie biegu terminu do jej dokonania mogą nastąpić czasowe przeszkody - wynikające ze zwykłych zdarzeń życiowych, w tym także z krótkich niedyspozycji zdrowotnych - utrudniające sporządzenie i wniesienie środka zaskarżenia w ostatnim dniu terminu. Konieczność uwzględnienia tych przeszkód obciąża pełnomocnika tym bardziej w sytuacji, gdy cierpi on na określone i powtarzające się, krótkotrwałe niedyspozycje zdrowotne, nie może więc wykluczyć pojawienia się tego rodzaju przeszkody w okresie biegu terminu do dokonania czynności procesowej (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2012 r., III CZ 42/12). W przedstawiony pogląd orzeczniczy wpisuje się stan faktyczny analizowanej sprawy. Pełnomocnik ubezpieczonego jako matka dwojga małych dzieci w praktykę zawodową powinna wpisać ryzyko choroby dzieci. I uczyniła to zatrudniając do opieki nad dziećmi opiekunkę, tak, aby choroby te umożliwiały pełnomocnikowi wykonywanie obowiązków zawodowych. Nagła choroba dziecka, nawet taka połączona z koniecznością ambulatoryjnej pomocy szpitalnej, nie mogła być traktowana jako nadzwyczajna przeszkoda niemożliwa do przewidzenia. Skoro dziecko było chorowite i w początkowym okresie biegu terminu było konsultowane w szpitalu, to zatrudniając opiekunkę do dzieci pełnomocnik mogła przewidzieć nawrót choroby i zabezpieczyć dokonanie wszystkich terminowych czynności w okresie reemisji choroby. W takiej sytuacji zwlekanie z dokonaniem czynności procesowej do ostatniego dnia terminu było działaniem zawinionym. Sąd Apelacyjny, wobec przedstawionych w sprawie okoliczności,

trafnie uznał, że nie było podstaw do uznania, że choroba dziecka pełnomocnika usprawiedliwiła niezachowanie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie.

Mając na uwadze przedstawioną ocenę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił zażalenie.

kc